

Список використаних джерел:

1. Денисова Т.А. Кримінальне покарання та функції його призначення і виконання за законодавством України : навчальний посібник. Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2004. 152 с.
2. Кримінальний кодекс України, Відомості Верховної Ради України № 2341-III : кодекс від 05.04.2001. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 25.09.2020).
3. Даньшин І.М., Голіна В.В., Кальман О.Г. Кримінологія. Особлива частина: навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти / за ред. І.М. Даньшина. Харків : Право, 2010. 232 с.
4. Скрипченко Н.Ю. Розвиток законодавства про застосування примусових заходів виховного впливу щодо неповнолітніх злочинців (дорадянського, радянського та пострадянського періоду). *Питання ювенальної юстиції*. 2008. № 1. С. 13–17.
5. Шнітенков А.В. Вчинення злочину вперше як умову звільнення від кримінальної відповідальності. Відомості Верховної Ради. 2009. № 4. С. 16–21.

Колодій Є.М.

студентка,

Науковий керівник: Шепітько М.В.

доктор юридичних наук, професор,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОСТУПОК ЯК НОВИЙ ВИД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ В УКРАЇНІ

Починаючи з 2012 року КПКУ, законодавець поділив кримінальні правопорушення на такі види: безпосередньо злочин та кримінальний проступок. Останній передбачає менший ступінь тяжкості та спрощену процедуру притягнення до відповідальності. Згідно зі ст. 215 КПКУ досудове розслідування злочинів здійснюється у формі досудового слідства, а кримінальних проступків – у формі дізнання в порядку, передбаченому цим Кодексом [9]. Але до 2020 року цей поділ був лише формальністю, яка реально не була реалізована на практиці.

З 1 липня 2020 року набули чинності масштабні зміни до Кримінального кодексу України (далі – ККУ). Ці зміни, передусім

пов'язані із Законом України № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних злочинів», який був ухвалений у листопаді 2018 року, але у грудні 2019 р. до закону були внесені зміни і доповнення (Закон України № 321-IX). Унаслідок чого введення кримінального проступку – нового правового інституту було відтерміновано більш, ніж на півроку. Мета цього закону проста – розвантажити слідчих правоохоронних органів від «дрібних» справ, за допомогою передачі їх новому структурному підрозділу – дізнавачам, що спеціалізуються на проступках – правопорушеннях невеликої тяжкості. Відповідно, нова редакція ККУ у частині 1 статті 12 поділяє кримінальні правопорушення на кримінальні проступки та злочини, а у пункті 4¹ частини 1 статті 3 Кримінального процесуального кодексу України є визначення дізнавача, тобто – *це службова особа підрозділу дізнання органу Національної поліції, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу Державного бюро розслідувань, у випадках, установлених цим Кодексом, уповноважена особа іншого підрозділу зазначених органів, які уповноважені в межах компетенції, передбаченої цим Кодексом, здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків* [8].

У новій редакції ККУ кримінальний проступок визначається як передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі [7]. Думки науковці щодо необхідності інституту кримінального проступку в Україні різняться. Так, Г.С. Крайник вважає недоцільним проведення реформувань з приводу введення інституту кримінальних проступків у ККУ [4, с. 736]. А ось О. Аулін притримується іншої позиції та вважає, що запровадження інституту кримінальних проступків в Україні є новим важливим етапом на шляху до створення громадянського суспільства, основними підґрунтями якого є соціальна справедливість і гуманістичні принципи, незважаючи на складнощі соціального та теоретико-правового характеру [5].

Існують і інші підходи поділу кримінальних правопорушень. Інститут кримінальних проступків є традиційним в англо-саксонській правовій системі і діє достатньо ефективно. У 18 розділі Кодексу США зазначено, що правопорушення поділяються на фелонії (*felony*) та

місдемініори (*misdemeanor*) [3]. Місдемініори включають широкий спектр злочинів, від зберігання наркотиків, керування транспортними засобами з відстроченим посвідченням, дрібних крадіжок до хуліганства. Деякі місдемініори спрямовані на поведінку, яка є шкідливою або винною в класичному кримінальному розумінні – наприклад, домашнє насильство або керування автомобілем під впливом алкогольних засобів – роблячи такі проступки дуже схожими на дрібні кримінальні злочини. Інститут кримінального проступку є старим механізмом управління: незначні форми стягнення давно застосовуються як квазі-правові інструменти для управління, маркування та вилучення робочої сили та грошей з неблагополучного населення [1]. Така класифікація кримінальних правопорушень дуже схожа на новий український поділ кримінальних правопорушень на проступки та злочини.

Отже, введення інституту кримінальних проступків – новий досвід для України, який, попри всі правозастосовчі та методологічні складнощі, є новим етапом розвитку українського законодавства, на шляху до побудови європейської системи кримінальної юстиції та розбудови «живого» громадянського суспільства на основі справедливості, гуманності та рівності. Досвід інших країн та систем права показав Україні на практиці ефективність дії цього інституту, його впровадження має принести хороший результат.

Список використаних джерел:

1. Alexandra Natapoff. Criminal Misdemeanor Theory and Practice / Oxford handbooks online. URL: <https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199935352.001.0001/oxfordhb-9780199935352-e-9>
2. Larson, Aaron (7 June 2016). «What is a Felony». *ExpertLaw*. Retrieved 7 September 2017. URL: <https://www.expertlaw.com/library/criminal-law/what-felony>
3. 18 U.S. Code § 3559.Sentencing classification of offenses. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/3559>
4. Крайник Г.С. Щодо недоцільності введення інституту кримінальних проступків до Кримінального кодексу України / Правова доктрина – основа формування правової системи держави : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю НАПрН України та обговоренню п'ятитом. моногр. «Правова доктрина України», Харків, 20-21 листоп. 2013 р. / Нац. акад. прав.наук України. Харків, 2013. С. 735–737. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/7243/1/Kraynik_735.pdf

5. Аулін О. Інститут кримінальних проступків в Україні. *Громадська думка про правотворення*. 2020. № 9(194). С. 26–28. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/dumka/2020/9.pdf>

6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19/ed20181122#Text>

7. Кримінальний кодекс України (Документ 2341-III, чинний, поточна редакція – Визнання неконституційними окремих положень від 27.10.2020, підстава – v013p710-20). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

8. Кримінальний процесуальний кодекс України (Документ 4651-VI, чинний, поточна редакція – Редакція від 11.09.2020, підстава – 113-IX) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

9. Кримінальний процесуальний кодекс України Документ 4651-VI, попередня редакція – Прийняття від 13.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/ed20120413#Text>

Сливка І.Ю.

*завідувач сектору трасологічних досліджень,
Закарпатський науково-дослідний
експертно-криміналістичний центр МВС*

ПОНЯТТЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ СІМ'Ї

Сім'я – це одна з найважливіших форм організації життя людей, яка має фундаментальне значення як для людини так і суспільства. Вона відіграє величезну роль у вихованні і становленні особистості, її соціалізації, є провідником тих цінностей і норм поведінки, які прийняті в суспільстві [1, с. 4].

Всебічний захист сім'ї, поліпшення умов розвитку дітей та підлітків виступає передумовою сприятливого соціально-економічного і демографічного майбутнього нашої держави та суспільства в цілому.

Кримінально-правова охорона сім'ї та неповнолітніх від суспільно небезпечних посягань є необхідною складовою частиною їх державного захисту, що являє собою одне з найважливіших завдань соціально орієнтованої держави. Забезпечення соціальної стабільності, зміцнення фізичного та психічного здоров'я нації, попередження соціальних конфліктів неможливе без зміцнення сімейних відносин.